

Jačanje prava starijih ljudi Za konvenciju Ujedinjenih Nacija

Resurs za promovisanje dijaloga na temu
donošenja konvencije Ujedinjenih Nacija o
pravima starijih osoba

Sadržaj

1	Uvod	03
2	Zbog čega je demografsko starenje važno?	04
3	Stavljanje prava starijih osoba u kontekst	04
4	Međunarodno ljudsko pravo	07
5	Zašto konvencija-šta bi ona učinila?	09
6	Zbog čega specijalni izveštilac - šta bi on ili ona radili?	11
7	Šta vi možete da uradite?	12
8	UN konvencija bibliografija	13

I Uvod

Stariji muškarci i žene imaju ista prava kao i svi ostali : svi smo rođeni sa istim pravima i to se ne menja kako starimo. Uprkos tome, prava starijih osoba su najvećim delom nevidljiva u okviru međunarodnog prava.

Uprkos postojanju Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima¹, starije osobe nisu izričito prepoznate ili priznate međunarodnim zakonima koji se tiču ljudskih prava, a koji pravno obavezuju države da budu svesne prava svih ljudi. Samo jedna međunarodna konvencija o ljudskim pravima (Međunarodna konvencija o zaštiti prava svih radnika migranata i članova njihovih porodica) zalaže se protiv diskriminacije na osnovu godina. Postoje obaveze prema pravima starijih osoba, kao što je Madridski akcioni plan o starenju (MIPAA). Međutim one nisu pravno obavezujuće i stoga vladama nameću samo moralnu obavezu da ih realizuju.

Neophodna je nova konvencija Ujedinjenih nacija koja bi osiguralo da starije žene i muškarci mogu da ostvare svoja prava. Uz pomoć nove konvencije Ujedinjenih nacija, i podrške od strane Specijalnog izvestioca, vlade mogu da imaju jasan pravni okvir, smernice i podršku koje bi im pomogle u obezbeđivanju da se prava starijih osoba ostvare u našim društvima koja su sve starija.

Demografske promene rezultiraju u do sada neviđenom broju starijih osoba širom sveta. Sve veći broj osoba će biti direktno pogođen starosnom diskriminacijom i starizmom, time povećavajući pritisak na vlade i društvo kao celinu da na njih odgovori. Jačanje ljudska prava starijih osoba je najbolji način.

Dok konvencije UN odobravaju vlade, podrška se ne može obezbediti bez podrške i zastupanja

¹ Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima osnovana 1948 se danas priznaje kao običajno pravo koje obavezuje svaku državu u svetu. UN su sakupile prevode Univerzalne deklaracije ljudskih prava na preko 300 jezika i dijalekata: www.ohchr.org/EN/UDHR/Pages/SearchByLang.aspx

samih starijih osoba. Organizacije civilnog društva imaju ključnu ulogu u ostvarivanju podrške starijih osoba i pozivanju vlada da preuzmu odgovornost za odluke koje donose. Zbog toga nam je vaše angažovanje neophodno.

Ova publikacija je sačinjena kako bi se produbilo razumevanje i podigla svest o potrebi za konvencijom o pravima starijih osoba. Ona ima cilj da pruži argumente i alat da se važni činioци širom sveta uključe u debatu o pravima starijih osoba i uloži konvencije. Aktivno ohrabrujemo druge da prevedu ovu publikaciju na što veći broj jezika. Postoji i obrazac za dizajn izgleda koji može biti od pomoći. Molimo vas da se obratite onim organizacijama koje su omogućile ovu publikaciju za dalje informacije.

2 Zbog čega je starenje populacije važno ?

Starenje populacije je jedan od najvećih uspeha čovečanstva. Istovremeno, predstavlja i jedan od naših najvećih izazova i postavlja državama sve veće ekonomske i socijalne zahteve.

Širom sveta, ideo osoba starijih od 60 godina u populaciji je u porastu i taj porast će se nastaviti usled opadajućeg nataliteta i povećane dugovečnosti.

Očekuje se da broj osoba starijih od 60 godina poraste od 600 miliona u 2000. godini na preko 2 milijarde u 2050. Ovaj porast će biti najveći i najbrži u zemljama u razvoju gde se očekuje da će broj starijih osoba trostruko porasti u narednih 40 godina. Do 2050. godine, preko 80 posto starijih osoba živeće u zemljama u razvoju. Istovremeno, broj "starijih starih" osoba (ovde se misli na osobe preko 80) u razvijenim zemljama će dostići neviđene razmere².

Kako stare, starijim osobama je potrebna odgovarajuća finansijska pomoć, prilike da pronađu odgovarajući posao ukoliko žele da ostanu aktivni i pristup odgovarajućim zdravstvenim i socijalnim

² Izvor: Divizija za stanovništvo Službe za ekonomska i socijalna pitanja Sekretarijata Ujedinjenih nacija, Istraživanje Svetske populacije: <http://esa.un.org/unpp>

uslugama, uključujući dugoročnu negu. Sve veći broj žena koje dožive duboku starost takođe predstavlja veliki izazov za tvorce politike i propisa.

Nedostatak politike koja se bavi tim pitanjima osuđuje milione starijih osoba da žive život u siromaštvu umesto da se prepozna i prizna aktivni ekonomski i društveni doprinos koji mogu da pruže u svojim porodicama, zajednici i društvu u celini.

3 Stavljajnje prava starijih osoba u kontekst

Šta su ljudska prava ?

Ljudska prava su ona prava koja ljudima pripadaju samim tim što su ljudska bića, bez obzira na godine, državljanstvo, nacionalnost, rasu, etničku pripadnost, jezik, rod, seksualno opredeljenje ili sposobnosti. Kada se ova urođena prava poštuju, ljudi mogu da žive dostojanstveno i ravnopravno, bez diskriminacije.

Ljudska prava su univerzalna, opšte prihvaćena i ključna za naše poimanje čovečnosti. Koncept ljudskih prava se vremenom razvijao i ima svoje korene u nizu filozofskih, moralnih, verskih i političkih tradicija. Ne postoji jedinstven istorijski narativ koji opisuje razvoj prava kako ih danas vidimo. To je ono što im daje njihov univerzalni značaj.

Koja su prava starijih osoba ?

Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima u Članu 1 navodi da su « sva ljudska bića rođena slobodna i ravnopravna u pogledu dostojanstva i prava ». Ravnopravnost se ne menja sa godinama : stariji muškarci i žene imaju ista prava kao i oni mlađi od njih.

Prava starijih osoba su postavljena ali nisu eksplicitna u međunarodnim konvencijama ljudskih prava koje se odnose na ekonomska, socijalna, civilna, kulturna i politička prava. Primeri uključuju pravo na jednaku zaštitu pred zakonom, pravo na posedovanje nekretnine, pravo na obrazovanje, pravo na rad i pravo da se učestvuje u vlasti.

Neka prava su od većeg značaja u starosti nego u nekim drugim životnim dobima, na primer pravo na socijalnu sigurnost u obliku penzije. Ponekad je moguće da se neko pravo koje se poštovalo u mladosti ne sačuva u dovoljnoj meri u starosti, na primer, pravo pristupa odgovarajućim zdravstvenim uslugama i uslugama socijalne nege.

Zašto je važno promovisati i zaštititi prava starijih osoba ?

Ljudska prava menjaju živote ljudi. Zaštita prava starijih osoba pomoći će im da vode dostojanstvene i bezbedne živote, kao ravnopravni članovi društva.

Diskriminacija protiv bilo koje grupe u društvu je neprihvatljiva. Sa brzim starenjem stanovništva, pojavljivanje starosne diskriminacije eskalira, pa isto tako postoji obaveza da se odgovori na osnovne uzroke diskriminacije. Odnoseći se prema starijim osobama sa poštovanjem i ravnopravno kao i prema mlađim osobama stvara uslove koji omogućavaju svim ljudima u društvu da učestvuju u i doprinose sopstvenom razvoju. Važno je zapamtiti da osobe srednjih godina današnjice predstavljaju starije osobe sutrašnjice.

Koja je veza između starizma, starosne diskriminacije i prava starijih osoba?

Starizam je stereotip o, predrasuda o, ili diskriminacija protiv osobe na osnovu njenih godina. Starosna diskriminacija je kada se prema nekome odnosimo različito na osnovu njegovih/ njenih godina. Starizam i starosna diskriminacija mogu da rezultiraju u kršenju prava starijih muškaraca i žena. Ove pojave se danas tolerišu na svim društvenim nivoima: od strane pojedinaca i institucija; preko lokalnih, pokrajinskih i nacionalnih politika i propisa, kao i u privatnom sektoru.

Važno je zapamtiti da starije osobe ne čine homogenu grupu. Stariji muškarci i žene stare različito i diskriminacija sa kojim se suočavaju je višedimenzionalna, zasnovana ne samo na godinama već i na drugim faktorima kao što su rod, etničko poreklo, mesto življenja, posebne potrebe, siromaštvo, seksualna opredeljenost ili stepen pismenosti.

Kako se krše prava starijih osoba ?

Prava starijih osoba se krše na različite načine uključujući :

- **Prava starijih osoba na slobodu od diskriminacije**

Starijim muškarcima i ženama se često osporava pristup uslugama, zaposlenju ili im se ne ukazuje poštovanje zbog njihovih godina i drugih faktora kao što su rod ili posebne potrebe.

- **Pravo starijih osoba na slobodu od nasilja**

Stariji muškarci i žene su često zlostavljani, uključujući verbalnim, seksualnim, psihološkim i finansijskim putem.

- **Pravo starijih osoba na socijalnu zaštitu**

Mnoga starija lica ne uživaju finansijsku zaštitu kao što su penzije i drugi oblici socijalne zaštite. Nedostatak sigurnog minimalnog prihoda može da naterati starije osobe i njihove porodice u siromaštvo.

- **Pravo starijih osoba na zdravlje**

Starije osobe mogu da ne dobiju odgovarajuću zdravstvenu i socijalnu negu zbog svojih godina. Može doći do odbijanja da im se pruži nega ili im se mogu ukazati loše ili nedovoljne usluge.

- **Pravo starijih osoba na rad**

Ponekad se starije osobe okarakterišu kao "neodgovarajuće za rad" na osnovu njihovih godina – ovo je kršenje ljudskih prava na radnom mestu. Svako ima pravo da slobodnom voljom izabere zanimanje. Štaviše, starije osobe su ponekad prinuđene da prestanu sa radom zbog obavezujućih starosnih granica penzionisanja.

- **Prava starijih osoba na ličnu svojinu i pravo nasleđstva**

U mnogim delovima sveta, nasledno pravo, kako statutarno tako i običajno, onemogućava ženama svih godina pravo da naslede nekretnine nakon muževljeve smrti. Članovi porodica često oteraju udovicu sa zemlje ili im oduzmu imanje što

predstavlja kršenje njihovog prava na jednakost u posedovanju, rukovođenju i raspolaganju nekretninama.

4 Međunarodno ljudsko pravo

Šta je međunarodno ljudsko pravo?

Međunarodno ljudsko pravo obezbeđuje sistem koji formalizuje ljudska prava i primenjuje ih. On se prvenstveno bavi vezom između države i pojedinca. Međunarodno ljudsko pravo sastoji se od nekoliko sporazuma, koja se često nazivaju konvencijama ili odredbama. Ovi su poznati kao obavezujući zakoni („čvrsti zakoni“ - „hard laws“) jer kad neka članica UN ratifikuje sporazum, on postaje pravno obavezujući za tu državu članicu. To znači da država članica mora da uskladi svoje zakone u skladu sa sporazumom i da uvede odgovarajuću politiku i programe kako bi se implementirali različiti delovi sporazuma. Država članica krši sporazum ukoliko ne uspe da uskladi svoje zakone sa sporazumom ili ukoliko se članovima sporazuma suprotstavlja na bilo koji način.

Svaki sporazum poseduje sistem za praćenje, koji se uglavnom sastoji od komisije nezavisnih eksperata koja se naziva „sporazumno telo“. Države koje su ratifikovale sporazum redovno podnose izveštaj komisiji o napretku realizacije njegovih odredbi. Komisija pregleda izveštaje i daje preporuke na koji način države članice mogu bolje da realizuju sporazum. Većina komisija takođe može da preispita i vrši istragu po pojedinim žalbama na kršenje prava.

Takođe postoje i grupa „mekih zakona“ („soft law“) koji daju smernice za ophođenje sa starijim ženama i muškarcima, uključujući UN Principe za Starije Osobe (1991.) i Madridski međunarodni akcioni plan o starenju (MIPPA 2002). Iako ljudska prava podupiru preporuke tih „mekih zakona“, oni nisu pravno obavezujući. Države su više pod moralnom nego pravnom obavezom da prate preporuke. UN države članice koje su izveštavale po pitanju MIPPA 2007. ukazale su na nedoslednost u obavezivanju država u pogledu implementacije i sprovođenja, kao

i nedosledno uključivanje starijih žena i muškaraca u taj proces³.

Da li je zaštita pod postojećim međunarodnim i regionalnim pravom dovoljna?

Prava starijih osoba su zaštićena u opštem smislu postojećim zakonom o ljudskim pravima.

Univerzalna deklaracija o pravima čoveka odnosi se na ljude svih starosnih doba. Kako međunarodne odredbe o civilnim i političkim pravima (ICCPR 1996), tako i Međunarodne odredbe o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima (ICESCR 1966) odnose se na sve ljude bez obzira na njihovu starost.

Međutim, takva opšta zaštita nije dovoljna. Izuzev jednog izuzetka (koji se bavi radnicima migrantima i njihovim porodicama), međunarodne konvencije o ljudskim pravima ne ističu posebno da se ne sme dozvoliti starosna diskriminacija. Regionalni zakoni o ljudskim pravima takođe ne štite prava starijih osoba na sistematičan i sveobuhvatan način.

Nedostatak odredbi o ljudskim pravima poznat je kao „normativna praznina“. Postoji niz normativnih praznina u kojima se na aspekte života starijih lica ne odgovara na adekvatan način u postojećim zakonima o ljudskim pravima. Na primer: međunarodni standardi o pravima brige unutar zajednice i dugoročne nege kako za pružaoca nege tako i za primaoca; pravno planiranje za starost i ukidanje obaveznih godina za penzionisanje. Pravni kapaciteti i jednakost pred zakonom za starije žene i muškarce pod starateljstvom takođe zahtevaju hitnu pažnju.

Pored toga, standardi koji štite prava starijih osoba su rasuti po raznim međunarodnim i regionalnim konvencijama. Sakupljanje relevantnih odredbi u jednom tekstu, kao što je to uspešno učinjeno za prava žena, dece i osoba sa posebnim potrebama, razjasnilo bi prirodu prava starijih osoba i neophodne odgovornosti da se ona zaštite.

Da li se postojeći međunarodni zakoni primenjuju da bi se zaštila prava starijih osoba ?

U praksi, prava starijih muškaraca i žena se ne tretiraju na adekvatan način niti su zaštićena postojećim sistemom ljudskih prava. Ovo je poznato kao „raskorak u implementaciji“. Tela koja nadgledaju poštovanje prihvaćenih obaveza vezanih za ljudska prava retko postavljaju pitanja u vezi prava starijih osoba i države članice UN retko uključuju starije osobe u svoje izveštaje namenjenim ovim telima. Starije osobe su i dalje nevidljive u novom sistemu Univerzalnog periodičnog pregleda, u kojem svaka država članica UN podnosi izveštaj Savetu za ljudska prava o svom tretmanu ljudskih prava.

Postojeća starosna diskriminacija i starizam u nacionalnim zakonima, politici i praksi predstavljaju znak da vlade nisu uspele da na odgovarajući način ugrade prava starijih lica u svoje zakone, budžete, programe i obuku za davaoce usluga.

Kakva je politička podrška za prava starijih osoba?

Politička podrška za nove mehanizme zaštite ljudskih prava na regionalnom nivou je u porastu. Države Južne Amerike aktivno rade na stvaranju regionalne konvencije o pravima starijih osoba. Afrička komisija sastavlja novi protokol o pravima starijih osoba uz Afričku povelju o ljudskim pravima. Stvaranje novog tela za ljudska prava sledeći odredbe Povelje Udruženja Jugoistočnih Azijskih država (ASEAN, iz 2008. godine) može da bude prilika za razmatranje prava starijih osoba Jugoistočne Azije.

Debata o pravima starijih žena i muškaraca unutar UN sistema je sve glasnija. Komisija koja nadgleda realizaciju CEDAW (Konvencija o eliminaciji svih oblika diskriminacije protiv žena) osnovala je radnu grupu koja treba da sastavi nacrt sa novim opštim preporukama o pravima starijih žena. Ovo će dati smernice državama koje podnose izveštaje kako mogu bolje zaštititi prava starijih žena i ohrabriti sistematičnije izveštavanje. Savetodavni odbor pri Savetu ljudskih prava smatra pitanje prava starijih osoba za prioret i u 2010. godini predstaviće praktične preporuke kako da se ona bolje zaštite. Generalni sekretar priprema izveštaj o

³ HelpAge International, Izvan senke, HelpAge International, Februar 2008

pravima starijih osoba za 65. zasedanje Generalne skupštine UN u 2010.

5 Zašto konvencija – šta bi ona učinila?

Zašto nam je potrebna konvencija o pravima starijih osoba ?

Potrebna nam je UN konvencija o pravima starijih osoba jer:

Starizam i starosna diskriminacija su neprihvatljivi

Kako je svet suočen sa ubrzanim starenjem stanovništva, verovatno je da će se pritisak koji rezultira starosnom diskriminacijom povećati; samim tim povećava se i obaveza da se odgovori na takvu vrstu diskriminacije.

Ljudska prava menjaju živote ljudi

Zaštita prava starijih osoba pomoći će da starije osobe vode dostojanstvene i bezbedne živote kao ravnopravni članovi društva. Primena tih prava omogućava starijim osobama da se prema njima ophode sa poštovanjem i ravnopravno kao i prema mlađim osobama.

Postojeći međunarodni i regionalni zakoni ljudskih prava ne štite na zadovoljavajući način prava starijih osoba

Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima i konvencije o međunarodnim pravima se odnose na sve osobe bez obzira na njihove godine. Međutim, starost se ne navodi eksplicitno kao razlog zbog kojeg neko ne treba da bude izložen diskriminaciji. Postoji nekoliko regionalnih konvencija koje štite prava starijih osoba ali one nisu sistematične niti sveobuhvatne.

Ljudska prava i razvoj idu jedno sa drugim

Poštovanje ljudskih prava dovodi do boljeg društvenog razvoja gde se poštovanje, dostojanstvo i pravo na izjašnjavanje prihvataju, pored materijalne bezbednosti kao važni činioci dobrobiti čoveka. Pобољшanje zaštite prava starijih muškaraca i žena stvara uslove koji im omogućavaju da učestvuju u i

doprinosu stvaranju društva koje je inkluzivnije, ravnopravno i održivo.

Ljudska prava postavljaju standarde za pružanje usluga

Učinak privatnog i volonterskog sektora na sposobnost ljudi da ostvaruju svoja ljudska prava sve se više prepoznaje. Mnoge zdravstvene i finansijske usluge dolaze od strane poslovnih firmi i nevladinih organizacija. Iako bi konvencija bila pravno obavezujuća samo za države koje su je ratifikovale, privatnom i dobrovoljnom sektoru su takođe potrebni standardi za pružanje usluga koje poštuju prava starijih osoba.

Šta bi konvencija činila?

Borila bi se protiv starizma i starosne diskriminacije

Konvencija bi:

- ✓ pomogla da se smanje starosna diskriminacija i starizam;
- ✓ obavezala države koje su ratifikovale konvenciju da usvoje nediskriminatorne zakone;
- ✓ skrenula pažnju na mnogobrojne diskriminacije kojima su starije osobe izložene;
- ✓ stvorila osnovu za zastupanje, javnu svest i obrazovanje po pitanju prava starijih osoba;
- ✓ ojačala odgovor društava na izazove demografskih promena i unapredila solidarnost među generacijama.

Promenila živote ljudi

Konvencija bi:

- ✓ pomogla starijim licima da vode dostojanstven život;
- ✓ promenila viđenje starijih lica kao primalaca pomoći u pojedince koji imaju znanje, moć i iskustvo. Veće poštovanje prema starijim osobama će unaprediti i odnos između različitih generacija i učiniti društvo bolje povezanim.

Razjasnila odgovornosti

Konvencija bi:

- ✓ stvorila neophodni pravno obavezujući okvir prava starijih osoba u skladu sa odredbama međunarodnog prava:

- ✓ razjasnila koja su prava starijih osoba i koji su minimalni standardi i neophodno delovanje kako bi se oni zaštitili;
- ✓ učinila vidljivim odgovornosti država i ostalih aktera prema starijim osobama;
- ✓ dopunila i podigla profil MIPPA i Principa UN prema starijim osobama;
- ✓ ojačala implementaciju postojećeg međunarodnog prava učinivši prava starijih osoba eksplicitnijim.

Poboljšala odgovornost

Konvencija bi:

- ✓ obezbedila mehanizam za izveštavanje i formalno demonstriranje odgovornosti za delovanje država prema starijim osobama;
- ✓ obezbedila sistem odgovora na kršenje prava starijih osoba;
- ✓ ohrabrila postojeći dijalog među državama članicama UN, civilnog sektora, organizacija, NVO-a, privatnog sektora i samih ljudi, putem praćenja implementacije.

Usmeravala donošenje politika/ propisa

Konvencija bi:

- ✓ obezbedila okvir za usmeravanje donošenja odluka po pitanju politike;
- ✓ podsticala prikupljanje podataka obraćajući pažnju na uzrast, kako bi se uticalo na političke odluke;
- ✓ promovisala programe koji vode računa o godinama;
- ✓ pomogla vladama da vrše pravedniju raspodelu sredstava;
- ✓ ohrabivala veću razvojnu pomoć za programe koji su namenjeni starijim osobama;
- ✓ dovela do obuke osoblja koje pruža zdravstvenu negu, zaposlenih, pravosuđa i drugih koji se bave pitanjima starijih osoba;
- ✓ usmeravala privatni sektor kako može da zaštititi prava starijih osoba.

6 Zbog čega specijalni izveštilac – šta bi on ili ona radili?

Specijalni izveštilac je stručnjak kojeg imenuju UN i čiji zadatak je da pregleda izveštaje po tematskim ili geografskim pitanjima ljudskih prava i o njima podnosi izveštaj Savetu za ljudska prava. Postojeći Specijalni izaslanici retko kad se bave pitanjima prava starijih osoba u svom radu.

Specijalni izveštilac o pravima starijih osoba bi mogao da daje savete i podršku državama članicama UN kako bi se bolje implementirala MIPAA i vremenom usvojila i primenivala nova konvencija UN. On ili ona bi mogli doprineti da prava starijih osoba budu prisutnija tako što će preispitivati i izveštavati o prirodi i obimu kršenja prava starijih osoba i davati preporuke kako se ona mogu bolje zaštititi. On ili ona bi bili u stanju da ohrabre postojeće izveštioce da se bave pravima starijih osoba unutar svojih oblasti delovanja.

7 Šta Vi možete da uradite?

Donošenje Konvencije UN o Pravima starijih osoba se ne može postići bez velike podrške u mnogo zemalja. Nevladine organizacije u svakoj zemlji imaju ključnu ulogu u ovom procesu. Evo nekoliko opštih sugestija o tome šta NVO mogu da učine kako bi promovisale konvenciju u svojim zemljama.

Počnite obezbeđivanjem podrške rukovodstva vaše organizacije da radi na realizaciji konvencije.

Prevedite ključna dokumenta Ujedinjenih nacija i druga dokumenta, uključujući ovu publikaciju, na lokalne jezike.

Prikupljajte dokaze o diskriminaciji, zlostavljanju, zapostavljanju ili nasilju prema starijim osobama kako biste podržali potrebu za Konvencijom u vašoj zemlji.

Identifikujte i koristite nacionalne i lokalne akademske i civilne resurse, posebno one koje se odnose na podatke o stanovništvu i koji su

socijalno-ekonomske prirode. Divizija za stanovništvo UN daje demografske profile po zemlji i regionu na: <http://esa.un.org/unpp/index.asp>
 Drugim socio-ekonomskim podacima se može pristupiti na stranici Divizije za stanovništvo: www.un.org/esa/population/unpop.htm

Sačinite i realizujte strategiju kako biste izgradili podršku za Konvenciju:

Povežite se sa drugim društvenim grupama (omladinskim, verskim, ženskim, ljudima sa posebnim potrebama, itd) kako bi se prepoznala društvena zavisnost jednih od drugih i ojačala društvena solidarnost.

Edukujte vaše članstvo, druge NVO-e, medije i sve nivoe vlasti o potrebom za konvencijom.

Pronađite i koristite jednostavan slogan ili frazu koji će ohrabriti javnost da podrži vašu kampanju za usvajanje konvencije.

Obrazujte koalicije sa drugim grupama koji vas podržavaju.

Stvorite mrežu radi razmene informacija među organizacijama i sa javnošću..

Objavite konvenciju putem interneta, YouTube-a, blogova, intervjuja, pisama urednicima novina i drugih medija.

Saznajte koji su razlozi protivnika konvencije da joj se suprotstavljaju i **pripremite** odgovore.

Identifikujte ključne saradnike koji se bave pitanjima starijih osoba u vladi kao i druge saveznike koji rade na kreiranju politike prava starijih osoba.

Zovite, pišite i sastajte se sa zakonodavcima i administrativnim zvaničnicima kako biste zastupali Konvenciju.

Podelite razvoj u vašoj zemlji sa drugim organizacijama kako unutar tako izvan zemlje.

8 UN Konvencija Bibliografija

Sledeća dokumenta predstavljaju obavezan spisak čitanja za svakoga ko je zainteresovan za sačinjavanje nove Konvencije UN o Pravima starijih osoba.

Tamo gde je to moguće date su adrese pojedinih web-stranica za dole navedene resurse. **Svim ovde navedenim dokumentama se može pristupiti preko:** www.ageuk.org.uk/unconvention

Svi instrumenti vezani za ljudska prava mogu se naći na veb sajtu Kancelarije Visokog komesara za ljudska prava: www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/InternationalLaw.aspx

Zvanična dokumenta i UN procesi

Univerzalna deklaracija ljudskih prava dostupna je na preko 300 jezika i dijalekata na: www.ohchr.org/EN/UDHR/Pages/Introduction.aspx

Brazilijska Deklaracija, 'Druga regionalna među-vladina konferencija o starenju u Južnoj Americi i Karibima: za društvo za sve godine starosti i socijalne zaštite zasnovane na pravima', ECLAC UN, Brasilia, Brazil, 4–6 Decembar 2007: www.eclac.org/celade/brasilia2007 (Engleska verzija se nalazi na web stranici).

Regionalna konferencija na kojoj je dogovoreno promovisanje stvaranja nacrtu konvencija o pravima starijih ljudi na nivou Ujedinjenih Nacija.

Brazilijska Deklaracija ECLAC Follow-up sastanak, Rio de Janeiro, Brazil, 16–17 Septembar 2008.

Sumarni izveštaj sačinio Global Action on Ageing na osnovu održanog sastanka i da se isprate obaveze sa sastanka u Braziliji decembra 2007.

Brazilijska Deklaracija ECLAC drugi follow-up sastanka, Buenos Aires, Argentina, 21–22 Mai 2009:

www.globalaging.org/agingwatch/events/regionals/ec-lac/rioreport2008.htm

Rekapitulativni izveštaj sačinio ECLAC sa drugog sastanka o obavezama prema Brasilia deklaraciji.

Izveštaj sastanka ekspertske grupe: 'Prava starijih osoba', UN služba ekonomskih i socijalnih pitanja, divizija za Socijalnu politiku i razvoj, Program o starenju, Bon, Nemačka, 5–7 Mai 2009: www.un.org/esa/socdev/ageing/documents/egm/bon09/report.pdf

Sastanak održan povodom pripreme za izveštaj Generalnog sekretara UN za 64 zasedanje Generalne skupštine.

Follow-updruge svetske skupštine o starenju: Izveštaj Generalnog sekretara, UN Generalna skupština, 64. zasedanje, A/64/127, 6 Juli 2009: www.globalaging.org/agingwatch/GA/SGreport64.pdf

Glavni fokus izveštaja je na promociji i zaštiti ljudskih prava koji se odnose na starije osobe u kontekstu implementacije međunarodnih pravnih i političkih instrumenata za sačinjavanje nove Konvencije o Pravima starijih osoba.

Toronto deklaracija o globalnoj prevenciji zlostavljanja starijih osoba, Svetska zdravstvena organizacija, 2002:

www.who.int/ageing/projects/elder_abuse/alc_toronto_declaration_en.pdf

Ova deklaracija predstavlja poziv na delovanje namenjena prevenciji zlostavljanju starijih.

Analiza postojećih međunarodnih prava

Prava starijih osoba: Međunarodno pravo, Mehanizmi ljudskih prava I slučaj za novim normativnim standardima, Lindsy Džadž, Međunarodni simpozijum o pravima starijih osoba, London, Januar 2009.

Dokument lobiranja za Konvenciju o pravima starijih osoba Međunarodnog centra za dugovečnost, pripremila advokatska kancelarija Schulte Roth & Zabel LLP za Međunarodni centar dugovečnosti, Nju Jork, Jun 2009.

'Kakav bi bio učinak nove konvencije na živote starijih osoba?' Dr Israel Doron, PhD i Gdin Itai Apter, LLM, Međunarodni simpozijum o pravima starijih osoba, London, Januar 2009.

Nacrt UN deklaracije o pravima starijih osoba, pripremio Alard K. Lovenstajn, Klinika međunarodnih ljudskih prava, Pravni fakultet Jejla, zajedno sa Međunarodnim centrom dugovelnosti, 3 Jun 2008.

Sažetak zakona i prava u različitim zemljama

Sažetak međunarodnih prava: Vietnam, Brazil, Sjedinjene Države, pripremila advokatska kancelarija Schulte Roth & Zabel LLP za Međunarodni centar dugovečnosti, Jun 2009.

Sažetak međunarodnih prava : Kina, Indija, Evropska Unija, Španija, Portugalija, Južna Afrika, pripremila advokatska kancelarija Schulte Roth & Zabel LLP za Međunarodni centar dugovečnosti, Jun 2009

Izveštaj o Pravima starijih osoba u Južnoj Americi, Luz Bareto, Međunarodni simpozijum o pravima starijih osoba, London, Januar 2009.

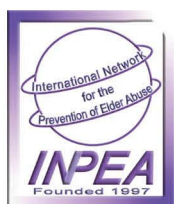
Prava starijih osoba – Afrička perspektiva, Džudi Kolapan, Međunarodni simpozijum o pravima starijih osoba, London, Januar 2009.

Ljudska prava starijih osoba u Sjedinjenim Državama i Kanadi, Tom Osborn i Dan Furlong, Međunarodni simpozijum o pravima starijih osoba, London, Januar 2009.

Prava starijih osoba u Aziji, Niti Saksena, Međunarodni simpozijum o pravima starijih osoba, London, Januar 2009.

Zaštita ljudskih prava starijih osoba u Evropi: pravna perspektiva, Žeraldine van Buren, Međunarodni simpozijum o pravima starijih osoba, London, Januar 2009.

U izradi ove publikacije pomogli su:

INPEA

www.inpea.net
sbsomers5@aol.com

IFA

www.ifa-fiv.org
gshaw@ifa-fiv.org

ILC-US

www.ilcusa.org
media@ilcusa.org

IAGG

www.iagg.info
seynes@cict.fr

IAHSa

www.iahsa.net
iahsa@aahsa.org

HelpAge International

www.helpage.org
bsleap@helpage.org

GAA

www.globalaging.org
globalaging@globalaging.org

Age UK

The new force combining
Age Concern and Help the Aged
www.ageuk.org.uk
international@ageuk.org.uk

AARP

www.aarpinternational.org
intlaffairs@aarp.org

хуманас

Humanas

www.humanas.rs
natasa@redcross.org.rs

Црвени крст Србије
Red Cross of Serbia

Red Cross of Serbia

www.redcross.org.rs
serbia@redcross.org.rs